

Jagodicsné Szőke Szilvia¹
csecsemő és kisgyermeknevelő

Dr. Karácsony Ilona PhD²
egyetemi adjunktus
ORCID: 0000-0003-3336-9376

A kisgyermeknevelők munkaköréből eredő, az egyén számára megterhelést jelentő feladatok és az ezt moderáló egyes faktorok vizsgálata

Kapcsolattartó
Dr. Karácsony Ilona PhD
ilona.karacsony@etk.pte.hu

1. Szombathelyi Egyesített Bölcsődei Intézmény, Szombathely
2. Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Alapozó, Szülésznői és Védőnői Intézet, Szombathely

Examining the burdensome tasks resulting from the work of early childhood educators and the individual factors that moderate them

Absztrakt

Célkitűzés: Kutatásunk célja volt a kisgyermeknevelők munkaköréből fakadó, kedvezőtlen hatásokat kompenzáló egyéni és társas erőforrásoknak a megismerése.

Anyag és módszer: Vizsgálatunk során heti 40 órában, bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelőket szólítottunk meg (n=279) saját készítésű és standardizált (MSPSS, WBI-5, CD-RISC-10) mérőeszköz segítségével Adataink elemzéséhez korrelációs számítást és t-próbát alkalmaztunk.

Eredmények: A szakemberek számára a legjelentősebb megterhelést az eltérő fejlődésű gyermekek nevelése-gondozása illetve a dokumentáció vezetése jelentette. Minél magasabb mértékű volt a munkavégzéssel kapcsolatba hozható terhelés, annál alacsonyabb szintű volt az általános jóllét érzése ($p < 0,05$). Mind a magasabb társas támogatás, mind a magasabb reziliencia szint a munkakörből eredő észlelt megterhelések kisebb mértékével járt együtt ($p < 0,05$).

Következtetés: A munkahelyi szervezetfejlesztésre kiemelt figyelmet érdemes fordítani, aminek eleme kell, hogy legyen a közösségi reziliencia szint növelése is.

Kulcsszavak: *kisgyermeknevelő, munkaterhelés, lelki jóllét, társas támogatás*

Abstract

Introduction and objective: The aim of this research is to understand the unfavorable effects and compensating individual and collective resources deriving from the scope of activities carried out by the early childhood educators.

Participants and method: Throughout the research, we carried out a survey with the help of a self-designed and standardized (MSPSS, WBI-5, CD-RISC-10) measuring tools among early childhood educators working at nursery schools on a 40-hour per week basis (n=279). Correlation and t test were applied for analyzing the data.

Results: Besides documentation, taking care of as well as educating children with special needs meant the highest burden on the experts. The higher degree the work related burden was the

lower degree of general well-being was measured ($p < 0,05$). Both the higher social support and perceivable burden from the resilience level from the scope of working activities are parallel with a lower degree ($p < 0,05$).

Conclusion: It is worth paying specific focus on organizational development at a workplace which must include the increase of social resilience level.

Keywords: *early childhood educator, workload, mental well-being, social support*

Bevezetés, célkitűzés

A kisgyermeknevelői hivatás sokrétű szakmai felkészültséget igényel, a csoportba járó gyermekek gondozása és nevelése mellett törődnie kell a családokkal, a munkatársakkal. A kisgyermeknevelők vezetői elvárások, szakmai irányelvek, protokollok, módszertani levelek által szabályozva végzik munkájukat, melynek része a naprakész szakmai dokumentáció vezetése is. A kisgyermeknevelői munkakör megterheléssel is jár, mely elsősorban a szülőkkel való interakciókhoz és a gyermekek viselkedéséhez köthető (Abu Taleb, 2013; Faulkner, et al., 2016). Főbb stresszorként jelenhet meg a síró gyermek megnyugtatósa, a gondozási feladatok közben jelentkező nehéz helyzetek kezelése, illetve a túlterhelés (Clipa, et al., 2015), a megnövekedett munka és az adminisztráció mennyisége (Szelezsánné, 2016). Hazai kutatások eredményei alapján a koragyermekkorai nevelésben dolgozók munkakörüktől függetlenül enyhe depressziós tüneteket mutattak, ennek ellenére a kiégés alacsony szintjét mérték, melyre magyarázatként a kisgyermekkel való foglalkozás védőfaktor szerepére utaltak (Fináncz, et al., 2019; Fináncz, et al., 2020). Több kutatás eredménye alapján a kisgyermeknevelők jóllétének jelentős befolyásoló tényezői: a munkakörnyezet minősége, a foglalkoztatás biztonsága, a méltányos fizetés (Schreyer, et al., 2016), az autonómia (Hur, et al., 2016), a munkatapasztalat (Castle, et al., 2015; Fináncz, et al., 2020), a munkahelyi klíma (Fináncz, et al., 2020), valamint a kollégákkal való kapcsolat (Abu Taleb, 2013;

Whitaker, et al., 2015; Nislin, et al., 2016; Wu, et al., 2020). A pozitív munkahelyi légkör, a kollégákkal való jó kapcsolat alacsonyabb stressz szinttel és a munkával való elégedettség nagyobb mértékével járhat együtt (Hur, et al., 2016; Schreyer, et al., 2016). Fináncz és munkatársai felmérése is összefüggést igazolt a munkával való elégedettség és a mentális egészség között (Fináncz, et al., 2020). Csima és munkatársai vizsgálata során a koragyermekkorai nevelésben dolgozó szakemberek egészségi állapota, egészségmagatartása tekintetében kedvezőbb képet kapott a lakosság egészéhez viszonyítva (Csima, et al., 2018). Corr és munkatársai felmérése bizonyította, hogy a megfelelő társas támogatás jobb mentális egészséggel jár együtt (Corr, et al., 2014), ami növelheti a szakemberek kompetencia érzését (Andrew, 2015). Bouillet és munkatársai felmérésében a kisgyermeknevelők magasabb reziliencia szintje barátaik és családtagjaik nagyobb arányú szociális támogatásával korrelált (Bouillet, et al., 2014). Ratanasiripong és munkatársai tanulmánya alapján a magasabb egyéni reziliencia szintnek kedvező hatása lehet a pedagógusok szorongás és stressz szintjére (Ratanasiripong, et al., 2020). Ezek alapján kutatásunk célja volt, hogy feltárjuk azon kisgyermeknevelői munkakörből eredő feladatokat, melyek a kisgyermeknevelők számára megterhelést jelenthetnek, illetve vizsgálatunk az ezt moderáló tényezők (reziliencia szint, jóllét érzése, társas támogatottság) megismerésére is kitért.

A vizsgálat módszertana

Kutatásunk leíró, keresztmetszeti, kvantitatív jellegű volt. Az adatgyűjtésre online, kisgyermeknevelői szakma specifikus csoportokban került sor. Vizsgálatunk megkérdezettjei bölcsődei gyermekcsoportban, heti 40 órában dolgozó kisgyermeknevelők voltak, akiknek beválasztása nem véletlenszerű, kényelmi mintavétellel történt. Az ezen kritériumoknak nem megfelelő kérdőívek (23 db) kizárásra kerültek. A szűrés után 279 darab kérdőív került feldolgozásra. Kutatásunk saját szerkesztésű és standard kérdőívek - Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Skála MSPSS (Papp-Zipernovszky et al., 2017), Connor-Davidson Reziliencia Kérdőív CD-RISC 10 (Járai et al., 2015), a WHO Jól-lét kérdőív WBI-5 (Susánszky et al., 2006) - segítségével valósult meg. A Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Skála standard kérdőívének válaszai az egyáltalán nem és a teljes mértékben kategóriák között helyezkednek el. Az ötfokú skála értékei 0-4-ig kerülnek pontozásra. A mérőeszköz értékelése egyrészt a valamennyi kérdések összesítésével, másrészt az alskálák - család, barát, jelentősen mások összegzése révén valósul meg. A kategóriáknál a maximum pontszám a támogatottság teljes mértékű jelenlétét, míg a minimum

Eredmények

A résztvevők átlagéletkora 38,4 év (SD=11,7) volt, több mint 50%-a férjezett, 24%-a élettársi kapcsolatban élt és 16,1% hajadon volt. A kisgyermeknevelők többsége, 56,2% felsőfokú végzettséggel rendelkezett, 37,2% OKJ végzettséggel, míg 6,4% érettségivel dolgozott munkakörében. A kisgyermeknevelői munkakörben eltöltött évek átlaga 11,7 év (SD=11,5) volt. A kisgyermeknevelői munka során felmerülhetnek olyan helyzetek, tényezők, amelyek az egyén számára nehézséget okozhatnak. Kutatásunk szempontjából fontos volt megismerni, hogy a kisgyermeknevelők számára a következő tényezők: gyermekcsoport maximális létszáma, dokumentáció vezetése, gyermekek viselkedési problémáinak kezelése, egyedül nevelési helyzetek megoldása, társ kisgyermeknevelő helyettesítése, szülőkkel való kommunikáció, kevés pihe-

a támogatottság hiányát jelöli. A Connor-Davidson Reziliencia Kérdőív itemei ötfokú skálával 0-4 pont között mérik a változó helyzetekkel való megbirkózás / rugalmas alkalmazkodás képességét. Az elérhető maximum pontszám 40 lehet, a minimum pedig 0. A maximum pontszám azt az állapotot mutatja, melyben az egyén a legmagasabb rezilienciával rendelkezik. A WHO Jól-lét kérdőív rövidített, magyar változatának öt kérdése az általános közérzetre vonatkozik a kitöltést megelőző kéthetes időszakra visszatekintve. A négyfokú Likert skálán a válaszadók az egyáltalán nem jellemző, alig jellemző, jellemző és a teljesen jellemző kategóriák közül választhatják ki az önmagukra vonatkozó állításokat. A skála 0-3 pont között értékel, melynek maximum értéke 15 pont lehet, ami a legmagasabb jól-lét állapotát mutatja, a minimum értéke 0 lehet, ami a legalacsonyabb jóllét állapotát tükrözi. Az adatok feldolgozásához leíró statisztikai módszereket, két változó kapcsolatának megállapításához korrelációs számítást ($p < 0,01$) és a csoportok közti átlagok különbségeinek meghatározásához t-próbát alkalmaztunk ($p < 0,05$) Microsoft Excel illetve SPSS 22.0 szoftver segítségével (Pakai, et al., 2013).

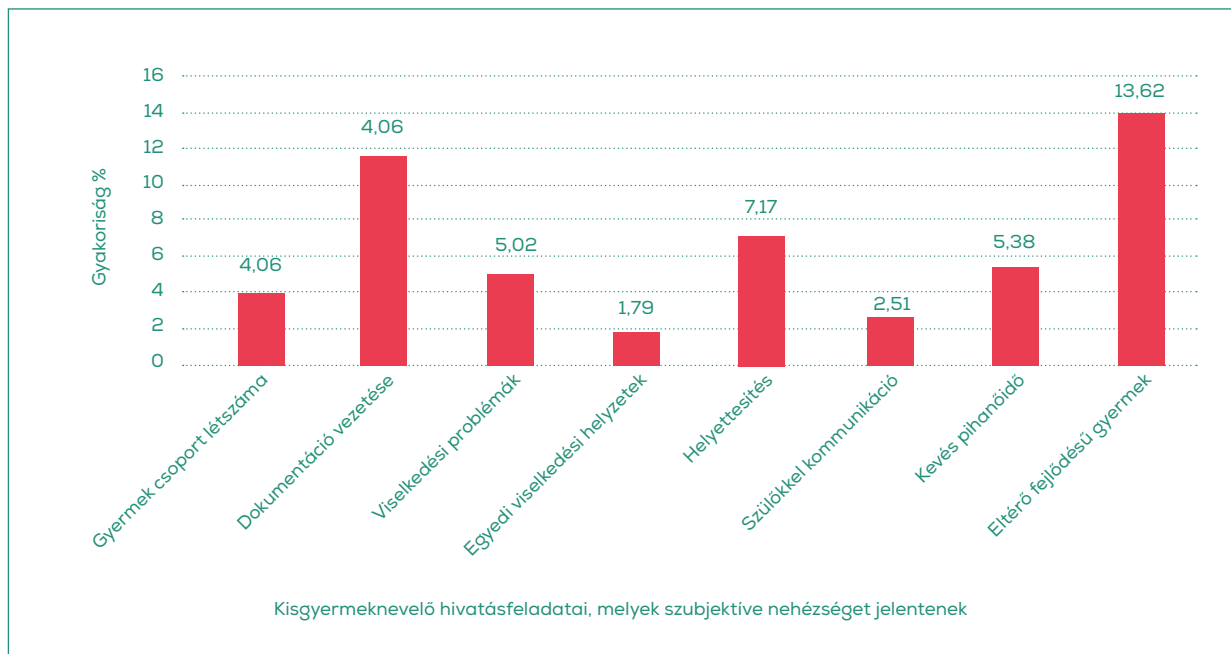
nőidő, illetve az eltérő fejlődésű gyermekek ellátása a csoportban milyen mértékű szubjektív megterhelést jelenthetnek a napi munkavégzés során. A kisgyermeknevelői hivatásból eredő feladatok nehézségének szubjektív megítélését nyolc saját szerkesztésű kérdés segítségével, ötfokú skálán mértük (Cronbach alfa 0,776). A szakemberek válaszaikat 0 és 4 pont között az egyáltalán nem és a szinte mindig megterhelést okoz kategóriák között jelölhették. A kérdésekre adott válaszok összesített pontszáma így maximum 32 lehetett, ami szubjektíve, a válaszadó saját megítélése alapján nagyobb mértékű észlelt megterhelést jelentett a mindennapi munkában, a minimum pont nulla lehetett, ami az adott egyén számára a vizsgált területen nem mutatott nehézséget. A 279 válaszadó véleménye alapján átlag 13,06 pontot mértünk

(min=0, max=30, SD=5,54). A legkisebb szubjektív megterhelést a szülőkkal való kommunikáció jelentette, ez 38,71%-ban egyáltalán nem mutatott problémát. A gyermekcsoport maximális létszáma 38,38%-os arányban néha idézett elő megterhelést, a gyermekek viselkedési problémáinak kezelése a válaszadók 37,99%-os véleménye alapján néha jelentett megterhelést. A társ kisgyermeknevelő helyettesítése néha 28,32%-ban, ritkán 26,52%-ban és egyáltalán nem 22,58%-ban okozott terhelést a kisgyermeknevelők munkája során. A kevés pihenőidő jellemzően néha

(31,18%), és egyáltalán nem (20,07%) idézett elő megterhelést. Az egyedi nevelési helyzetek megoldása egyáltalán nem 17,92%-ban, ritkán 34,77%-ban és szinte mindig megterhelést eredményezett 1,79%-ban. A kisgyermeknevelők munkaköréből eredő jelentősebb megterhelését az eltérő fejlődésű gyermekek nevelése-gondozása (13,62%), illetve a dokumentáció vezetése (11,4%) jelentette. A kisgyermeknevelői munkában az egyén számára jelentősebb nehézséget jelentő feladatok mértékének megoszlását szemlélteti a következő 1. ábra.

1. ábra: A kisgyermeknevelői munkában az egyén számára megterhelést jelentő feladatok mértékének vizsgálata ötfokú skálán, melyből a szinte mindig nehézséget / megterhelést jelentő feladatok megoszlása (n=279)

Az elemzésünk kiterjedt a munkakörből eredő észlelt megterhelések vizsgált faktorai közötti kapcsolatok feltárására is, melyet Spearman féle korrelációs számítással végeztünk $p < 0,01$ szignifikancia szinten. A kapott adatok közül a gyermekcsoport maximális létszáma abban az esetben mutatott jelentősebb nehézséget, amikor a gyerekek viselkedési problémáját kellett kezelni ($r = 0,421$ $p < 0,001$), egyedi

nevelési helyzetek megoldásával kellett szembenézni ($r = 0,369$ $p < 0,001$) illetve eltérő fejlődésű gyermek volt a csoportban ($r = 0,391$ $p < 0,001$). A gyermekek viselkedési problémáiból adódó helyzetek megoldása még az előbb megemlített kivül az egyedi nevelési helyzetek esetében volt a legnehezebb ($r = 0,651$ $p < 0,001$) valamint, ha eltérő fejlődésű gyermek is volt a csoportban ($r = 0,453$ $p < 0,001$). Az egyedi nevelési

helyzetek megoldása az eltérő fejlődésű gyermekek ellátása során ($r=0,453$ $p<0,001$) jelentett nagyobb kihívást, illetve ha a társ kisgyermeknevelőt helyettesítették ($r=0,515$ $p<0,001$). Az állandó, jól összehozott munkakapcsolat következtében a társ kisgyermeknevelő ideiglenes távolléte, helyettesítése az eltérő fejlődésű gyermek esetében ($r=0,401$ $p<0,001$) is nagyobb feladat elé állította a szakembereket, melyet nehézségként éltek meg.

Felmérésünk során vizsgáltuk, hogy munkatapasztalat

függvényében mennyire jelentenek nehézséget a kisgyermeknevelői feladatok az egyén számára, van-e különbség pályakezdők és a több, mint 5 éve hivatásukat gyakorló kisgyermeknevelők között. A pályakezdő (0-5 év) kisgyermeknevelők a minta 40,14%-át jelentették. Az említett csoportok észlelt megterhelésének átlagértékei közötti különbséget t-próbával vizsgáltuk. Eredményeink alapján a két csoport számított átlagértékei között nem mutatkozott statisztikailag jelentős különbség ($t=(277) - 0,392$ $p=0,696$) (2. ábra).

2. ábra A kisgyermeknevelő hivatás megterhelést jelentő feladatok mértékének átlagértékei a munkatapasztalat alapján $n=279$

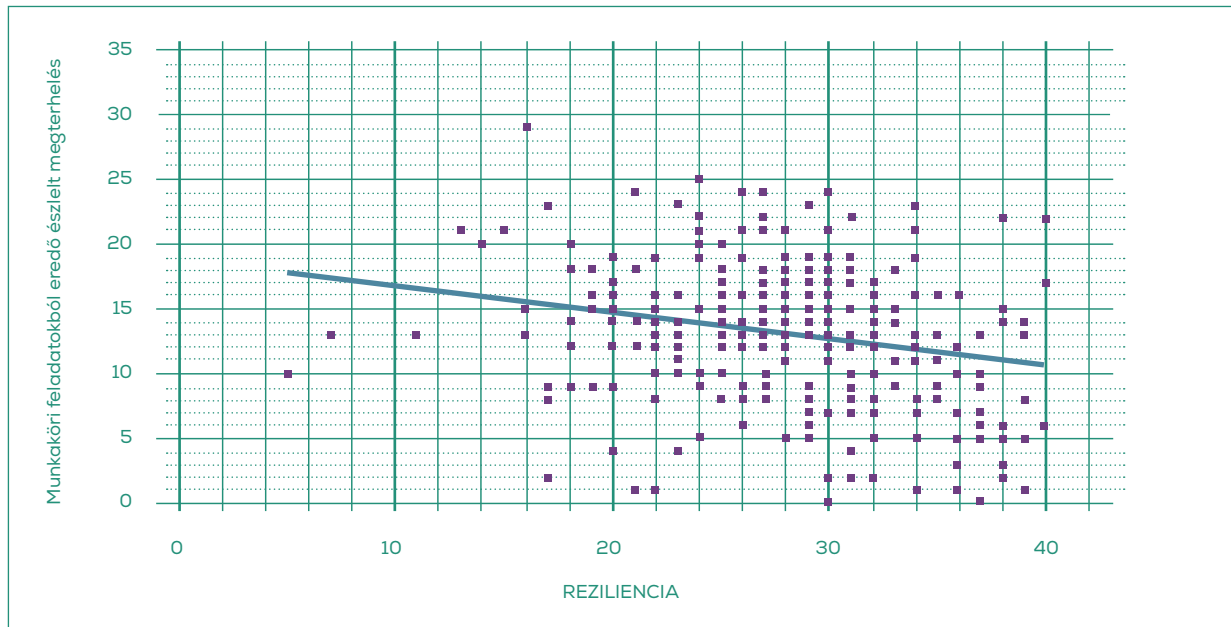

A kisgyermeknevelők munkájuk során találkoznak olyan nehézségekkel, amelyeknek kezeléséhez, megoldásához szükségük van megfelelő rugalmasságra. Kérdőívünk következő kérdésében arra kerestük a választ, hogy milyen mértékben rendelkeznek mindezzel a megkérdezett kisgyermeknevelők. A Connor-Davidson Reziliencia Kérdőív 10 ítemes változata segített ennek megállapításában. A válaszadó kisgyermeknevelők átlag pontszáma 28,26 pont volt (min=11, max=40, SD=8,99). A reziliencia kérdőív megbízhatósági mutatója megfelelő volt (Chronbach alfa =0,848). A kisgyermeknevelők reziliencia értékét összevetettük a mindennapi munkából eredő észlelt

terhelés mértékével. Arra kerestük a választ, hogy a magasabb reziliencia szint a munkaköri feladatokból eredő észlelt megterhelés kisebb szintjével jár-e együtt. A változók közötti kapcsolat meghatározásához Spearman féle korrelációs számítást alkalmaztunk $p<0,01$ szignifikancia szinten. Az eredmények alapján biztos, de gyenge erősségű negatív irányú kapcsolat volt bizonyítható ($r= -0,199$ $p<0,001$) a vizsgált kérdések között. Minél kisebb mértékű volt a kisgyermeknevelők reziliencia szintje, annál nagyobb arányú megterhelést éreztek a mindennapi feladatvégzés közben. Az eredményeket a 3. ábra mutatja.

3. ábra A kisgyermeknevelők munkafeladataiból eredő észlelt megterhelések és a reziliencia kapcsolata n=279

Kutatásunk következő célja volt, hogy képet kapjunk a válaszadók lelki állapotáról, amely véleményünk szerint kapcsolatban állhat a munkaköréből eredő észlelt megterhelésekkel való megküzdéssel. WHO Jól-lét kérdőívre adott 279 válasz alapján átlag 8,82 pontszámot mértünk (min:1, max:15, SD: 2,61), a kérdések megbízhatósági mutatója: Chronbach alfa = 0,785 volt. A munkaköréből eredő észlelt megterhelések mértéke és a kisgyermeknevelők általános közérzete között közepes erősségű negatív kapcsolat volt bizonyítható ($r = -0,389$ $p < 0,001$).

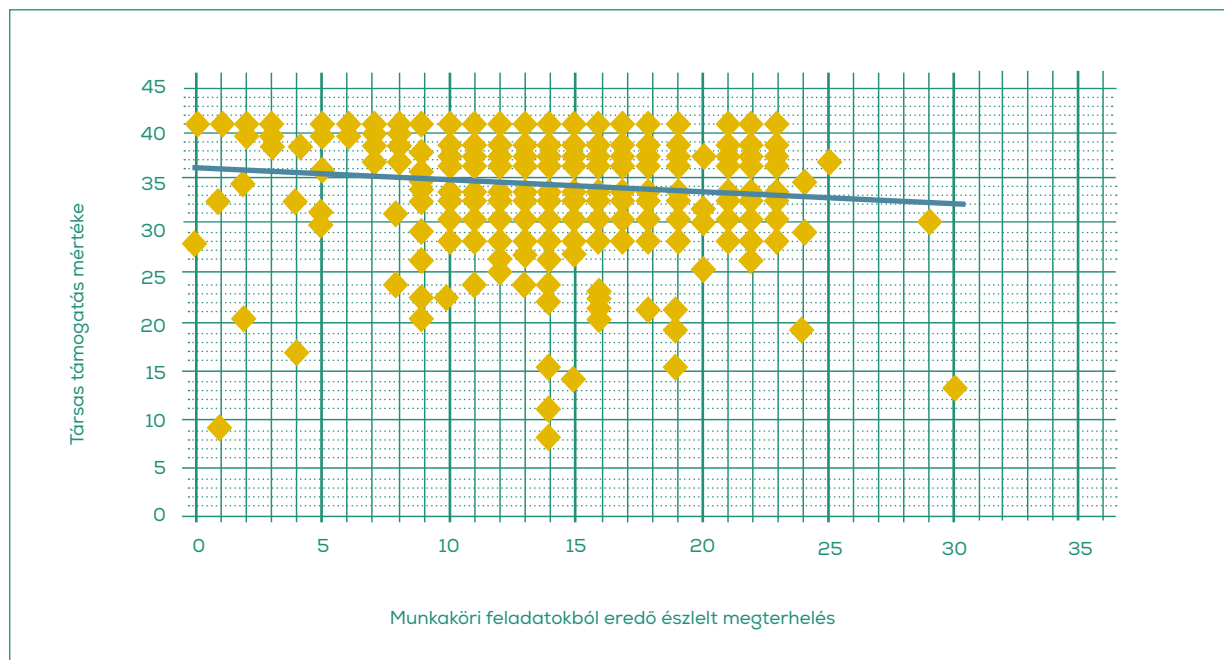
Vizsgálatunk során arra is kerestük a választ, hogy a kisgyermeknevelők milyen mértékben kapnak társas támogatást a közvetlen környezetükben, a családtagoktól, a barátoktól és a munkatársaktól. A vizsgálatához a Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Skála standard kérdőívet használtuk, melyet kiegészítettünk három saját kérdéssel. Saját kérdéseink a munkatársaktól kapott támogatás minőségére kérdeztek rá a kisgyermeknevelők munkahelyén. A társas támogatás összesítése a 279 válasz alapján azt mutatta, hogy a kisgyermeknevelők átlag pontszám-

ma=34,55 (min=8, max=40, SD=6,51) volt. A kérdéssor megbízhatósági mutatója megfelelő volt: Chronbach alfa=0,811. A családi támogatottság esetén az elérhető maximum pontszám 16 volt, a minimum 0, az elért átlagpontszám 13,93 pont volt (min=0 max=16 SD=3,01). A kérdéscsoport reliabilitási mutatója megfelelő (Chronbach alfa = 0,822) volt. Baráti támogatás tekintetében az elérhető maximum pontszám 12, a minimum pontszám 0, a pontszámok átlaga 9,68 (min=0 max=12 SD=2,90), a kérdéssor megbízhatósági mutatója megfelelő volt: Chronbach alfa=0,847. A kisgyermeknevelők arról is nyilatkoztak, hogy a környezetükben van-e olyan személy a családon, a barátokon kívül, aki szerepet kap a társas támogatásukban. A jelentősen mások kategóriában az elérhető maximum pontszám 12 volt, a minimum 0, az elért átlagpontszám 10,94 (min=2 max=12 SD=2,00) (Chronbach alfa=0,866). Az általunk feltett kérdésekre, amelyek a munkatársaktól kapott támogatásra irányultak, a maximum pontszáma 12 lehetett, a minimum pedig 0, a válaszok átlagpontszáma 9,22 pont (min=0 max=12 SD=3,05) (Chronbach alfa=0,832)

volt. A számításokból kiolvasható, hogy a kisgyermeknevelők mind a család, a barátok, kollégák és más személyek részéről magas szintű támogatottságot élveznek az életükben. A társas támogatás erősségére vonatkozó kérdést összevetettük a munkaköri feladatok elvégzéséből adódó az egyén számára megterhelést mutató tényezők vizsgálatára irányuló kérdések eredményeivel. Feltételeztük, hogy nagyobb mértékű társas támogatás esetén kisebb mértékű a munkaköri feladatokból eredő észlelt megterhelés. Az eredmények alapján megállapítható, hogy gyenge, negatív irányú kapcsolat volt bizonyítható a barátok általi támogatottság ($p=0,01$ $r= -0,194$), a kollégák általi támogatottság ($p=0,019$ $r= -0,140$) és a feladatok

okozta észlelt megterhelések mértéke között. Ez az eredmény azt igazolta, hogy minél magasabb volt a támogatottság, annál kisebb volt az egyén számára nehézséget jelentő feladatok mértéke. Összefüggés azonban nem volt bizonyítható a családi ($p=0,952$ $r= -0,004$) és a jelentősen mások általi támogatottság ($p=0,113$ $r= -0,095$) esetén. A társas támogatottság összesítése alapján elvégzett korrelációs számítás eredménye ($p=0,050$ $r= -0,117$), gyenge, negatív irányú a kapcsolatot igazolt a kisgyermeknevelők támogatottsága és a munkakörből eredő az egyén számára megterhelést jelentő feladatok között. A 4. ábra prezentálja az eredményeinket.

4. ábra: A kisgyermeknevelők társas támogatottsága és a munkaköri feladataiból eredő észlelt megterhelések mértéke közti kapcsolat (n=279)

Megbeszélés, javaslatok

Vizsgálatunk a bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelők munkafeladataiból eredő az egyén számára megterhelését jelentő tevékenységek és az azt moderáló egyes faktorok feltérképezésére irányult. A szakemberek számára a mindennapi munkatevé-

kenységük során munkakörükkel kapcsolatba hozható legjelentősebb megterhelést az eltérő fejlődésű gyermekek nevelése-gondozása, illetve a dokumentáció vezetése jelentette, míg legkevésbé okozott nehézséget a szülőkkel való kommunikáció, melyet más tanul-

mányok is bizonyítottak (Clipa, et al., 2015; Szelezsáné, 2016). A pályakezdő kisgyermeknevelők számára nem eredményezett kiemelkedő megterhelést a mindennapi munkafeladataik megoldása ($p > 0,05$), ami magyarázható a Dunning–Kruger-hatással, a kompetencia illúzió megjelenésével, hogy a pályakezdők hajlamosak túlértékelni saját képességeiket, emellett korlátaikat kevésbé tudják beazonosítani (Kruger, et al., 1999). Susánszky kutatásában a felsőfokú végzettséggel rendelkezők jóllét indexének átlagértéke 8,8 pont volt (Susánszky, et al., 2006), ami azonos kutatásunk adataival ($M=8,82$). Eredményeink alapján a jóllét index, illetve a reziliencia alacsonyabb szintje kapcsolatot mutatott a koragyermekkorai nevelésben dolgozó szakemberek feladataik végzése kapcsán érzett nagyobb mértékű megterhelésével ($p < 0,05$). A magasabb társas támogatás a barátok ($p < 0,05$) és kollégák ($p < 0,05$) részéről a munkakörből eredő észlelt megterhelések kisebb mértékével párosult. A kollégákkal való támogató kapcsolat erőforrás szerepét több nemzetközi kutatás is alátámasztotta (Abu Taleb, 2013; Whitaker, et al., 2015; Nislin, et al., 2016; Wu, et al., 2020). A kisgyermeknevelők munkaköréből eredő észlelt megterhelések csökkentésére megoldást jelenthetnének

gyakorlatorientált képzések, mely során a szakemberek segítséget kapnának a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlettségéhez és szükségleteihez igazodó nevelési feladatok tervezéséhez, megvalósításához. A továbbképzéseken való részvételnek a szakmai szempontokon túl személyes aspektusa is van. Az ismeretszerzés mellett lehetőséget kínál a munkatársak szélesebb körét érintő interakciókra, a személyes támogatásra, a pozitív visszajelzésekre, az egymásra figyelésre, a közös idő – „mi idő” révén, ami közösségi kohézió erőforrása lehet (Bullough, 2015), ezáltal, segítheti a stressz helyzetekkel való adekvát megbirkózást (Ota, et al., 2013). A kollégák általi támogatottság további erősítését jelentheti közös programok szervezése (kirándulás, túra, főzés). A munkahelyi szervezetfejlesztésre kiemelt figyelmet érdemes fordítani, aminek eleme kell, hogy legyen a közösségi reziliencia szintjének növelése is. Mind az educatio, mind a munkacsoporton belüli kohézió erősítése magasabb reziliencia szintet eredményezhet és kedvezőbb jólléttel társulhat, ami segítheti a koragyermekkorai nevelés gondozás feladatainak magas szintű teljesítését (Hall-Kenyon, et al., 2014; Cumming, 2017).

Szerzői munkamegosztás:

J.Sz.Sz. : a koncepció kidolgozása, irodalomkutatás, statisztikai elemzés, szövegírás

K.I. : szövegírás, statisztikai elemzés, szakértés, szerkesztés

A kéziratot valamennyi szerző elolvasta, illetve jóváhagyta.

A szerzőknek nincsenek érdekeltségeik.

Felhasznált irodalom

Abu Taleb, T. (2013). *Job satisfaction among Jordan's kindergarten teachers: Effects of workplace conditions and demographic characteristics*. *Early Childhood Education Journal*, 41. (4.), 143–152.

Andrew, Y. (2015). *What we feel and what we do: Emotional capital in early childhood work*. *Early Years. An International Research Journal*, 35.(4.), 351–365. doi.org/10.1080/09575146.2015.1077206

Bouillet, D., Ivanec, T. P., Ridicki, R. M. (2014). *Preschool teachers' resilience and their readiness for building children's resilience*. *Health Education*, 114.(6.), 435–450

- Bullough, R. (2015). *Teaming and Teaching in ECE: Neoliberal Reforms, Teacher Metaphors, and Identity in Head Start*. *Journal of Research in Childhood Education*, 29.(3.), 410–427. doi.org/10.1080/02568543.2015.1050563
- Castle, S., Payton, A., Young, E., Stubblefield, J., Laurin, D., Pearce, N. (2015). *PearceTeacher–Child Interactions in Early Head Start Classrooms: Associations With Teacher Characteristics*. *Early Education and Development*, 27.(2.), 1–16. doi.org/10.1080/10409289.2016.1102017
- Clipa, O., Boghean, A. (2015). *Stress Factors and Solutions for the Phenomenon of Burnout of Preschool Teachers*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180.(5.), 907–915. doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.02.241
- Corr, L., Davis, E., Cook, K., Waters, E., LaMontagne, A. (2014). *Fair relationships and policies to support family day care educators' mental health: a qualitative study*. *BMC Public Health*, 14.(1214.), 1–15.
- Cumming, T. (2017). *Early childhood educators' well-being: An updated review of the literature*. *Early Childhood Education Journal*, 45.(5.), 583–593.
- Csima, M., Fináncz, J., Nyitrai, Á., Podráczky, J. (2018). *Research on the health literacy of professionals working in early childhood education*. *Kontakt*, 20.(4.), 384–390. doi.org/10.1016/j.kontakt.2018.10.002
- Faulkner, M., Gerstenblatt, P., Lee, A., Vallejo, V., Travis, D. (2016). *Childcare providers: Work stress and personal well-being*. *Journal of Early Childhood Research*, 14.(3.), 280–293. doi.org/10.1177/1476718X14552
- Fináncz, J., Csima, M. (2019). *A kora gyermekkori nevelésben dolgozók egészségi állapotának és egészségmagatartásának mutatói*. *Képzés és Gyakorlat*, 17.(1.), 25–40. doi: 10.17165/TP.2019.1.3
- Fináncz, J., Csima, M. (2020). *Pedagógusok szakmai közérzetének konceptuális megközelítése és vizsgálata a koragyermekkori pedagógiai professzióban*. *Magyar Pedagógia*, 120.(3.), 47–268. doi: 10.17670/MPed.2020.3.247
- Fináncz, J., Nyitrai, Á., Podráczky, J., Csima, M. (2020). *Connections between Professional Well-Being and Mental Health of Early Childhood Educators*. *International Journal of Instruction*, 13. (4.), 731–746. doi.org/10.29333/iji.2020.13445a
- Hall-Kenyon, K., Bullough, R., MacKay, K., Marshall, E. (2014). *Preschool teacher well-being: A review of the literature*. *Early Childhood Education Journal*, 42. (3.), 153–162.
- Hur, E., Jeon, L., & Buettner, C. (2016). *Preschool Teachers' Child-Centered Beliefs: Direct and Indirect Associations with Work Climate and Job-Related Wellbeing*. *Child Youth Care Forum*, 45. (3.), 451–465.
- Járai, R., Vajda, D., Hargitai, R., Nagy, L., Csókási, K., Kiss, C. E. (2015). *A Connor-Davidson Reziliencia Kérdőív 10 Itemes változatának jellemzői*. *Alkalmazott Pszichológia*, 15. (1.)129–136. doi: 10.17627/ALKPSZICH.2015.1.129
- Kruger, J., Dunning, D. (1999). *Unskilled and unaware of it: How difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77. (6.), 1121–1134. doi.org/10.1037/0022-3514.77.6.1121
- Nislin, M., Sajaniemi, N., Sims, M., Suhonen, E., Maldonado Montero, E., Hirvonen, A., Hyttinen, S. (2016). *Pedagogical work, stress regulation and work-related well-being among early childhood professionals in integrated special day-care groups*. *European Journal of Special Needs Education*, 31.(1.), 27–43. doi.org/10.1080/08856257.2015.1087127
- Ota, C., Baumgartner, J., Austin, A. (2013). *Provider Stress and Children's Active Engagement*. *Journal of Research in Childhood Education*, 27.(1.), 61–73. doi.org/10.1080/02568543.2012.739588
- Pakai, A., Kivés, Z. (2013). *Kutatásról ápolóknak. Mintavétel és adatgyűjtési módszerek az egészségtudományi kutatásokban*. *Nővér*, 26.(3.), 20–43.
- Papp-Žipernovszky, O., Kékesi, M. Z., Jámberi, S. (2017). *A Multidimenzionális Észlelt Társas Támogatás Kérdőív magyar nyelvű validálása*. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 18.(3.), 230–262. doi.org/10.1556/0406.18.2017.011
- Ratanasiripong, P., China, T., Ratanasiripong, N. T., Toyama, S. (2020). *Resiliency and mental health of school teachers in Okinawa*. *Journal of Health Research* 35.(6.), 470–481. doi 10.1108/JHR-11-2019-0248
- Schreyer, I., Krause, M. (2016). *Pedagogical staff in children's day care centres in Germany – links between working conditions, job satisfaction, commitment and work-related stress*. *Early Years An International Research Journal*, 36.(2.), 132–147. doi.org/10.1080/09575146.2015.1115390
- Susánzky, É., Konkoly, B., Stauder, A., Kopp, M. (2006). *A WHO Jól-lét kérdőív rövidített (WBI-5) magyar változatának validálása*

a Hungarostudy 2002 Országos Lakossági Egészségfelmérés alapján. *Mentálhigiéne és Pszichoszomatika*, 7. (3.), 247–255. doi.org/10.1556/mental.7.2006.3.8

Szelezsánné, D. E. (2016). A pedagógusok körében megjelenő stressz, pszichoterror és kiégés jelensége; prevenció és kezelési lehetőségek a köznevelési intézményekben. *Opus et Educatio*, 3.(5.), 590–603. doi.org/10.3311/ope.134

Whitaker, R., Dearth-Wesley, T., Gooze, R. (2015). Workplace stress and the quality of teacher-children relationships in Head Start. *Early Childhood Research Quarterly*, 30.(1.), 57–69. doi.org/10.1016/j.ecresq.2014.08.008

Wu, S., Zhou, S., Yu, X., Chen, W., Zheng, W., Huang, M., Zhang, K. (2020). Association between social support and job satisfaction among mainland chinese ethnic minority kindergarten teachers: the mediation of self-efficacy and work engagement. *Frontiers in Psychology*, 11.(9.), 1–12. doi.org/10.3389/fpsyg.2020.581397